

Datum raadsvergadering / Nummer raadsvoorstel

28 september 2011 / 91/2011 (PA 28 september 2011: afgevoerd van raadsagenda in afwachting van nieuw collegevoorstel)

Fatale termijn: besluitvorming vóór:

N.v.t.

Onderwerp

Beleidsnota "Zicht op Nijmeegs licht"

Programma / Programmanummer

Openbare Ruimte / 1062

Portefeuillehouder

T. Tankir

Voorstel van het College van Burgemeester en Wethouders d.d.

27 juni 2011

Samenvatting

De beleidsnota "Zicht op Nijmeegs licht" geeft het strategische kader voor een balans tussen veiligheid, kosten en burgers tevredenheid, duurzaamheid en beeldkwaliteit.

Voorstel om te besluiten

1. De Beleidsnota Openbare Verlichting 2011-2020 "Zicht op Nijmeegs licht" vast te stellen

Aan de Raad van de gemeente Nijmegen

1 Inleiding

Er spelen verschillende belangen bij openbare verlichting: de bijdrage aan verkeers- en sociale veiligheid, het zodanig en met aanvaardbare kosten onderhouden dat bewoners tevreden zijn, de negatieve invloed op natuur en milieu en de impact van openbare verlichting op de beeldkwaliteit en identiteit van de stad.

Veiligheid

We willen voldoen aan de zorgplicht ten aanzien van de bijdrage van openbare verlichting op verkeersveiligheid en sociale veiligheid. Wij hechten veel waarde aan de burgertevredenheid ten aanzien van openbare verlichting en we willen dat onze bewoners zich veilig voelen. De slechte staat van het kabelnet voor openbare verlichting veroorzaakt echter langdurige en frequente uitval van straatverlichting, wat zorgt voor een onveilig gevoel en toename van burgerontevredenheid.

Beheer en onderhoud:

Hoewel de bewoners van Nijmegen tot 2009 over het algemeen tevreden waren over de openbare verlichting (Stadsmonitor), is de technische kwaliteit niet optimaal. De helft van het kabelnet (350 km) is aan vervanging toe. Een groot deel van het kabelnet is ouder dan 70 jaar terwijl de levensduur slechts 50-60 jaar is. Deze onderhoudsachterstand in korte tijd inhalen is vanwege de hoge kosten in combinatie met het huidige financiële klimaat maatschappelijk lastig. We willen de onderhoudsachterstand op een verantwoorde wijze wegwerken door de komende 20 jaar 18 km kabel per jaar te vervangen. Dit kunnen we realiseren met de huidige budgetten en de voorgestelde structurele € 200.000 in de Perspectiefnota 2012.

Duurzaamheid

De openbare verlichting in Nijmegen verbruikt zo'n 8,5 miljoen kWh energie per jaar. Dit is een aanzienlijk aandeel van de energierekening van de gemeentelijke organisatie. De gemeente Nijmegen heeft een ambitieuze duurzaamheidsagenda en steekt daarvoor de hand in eigen boezem door de ontwikkeling van een klimaatneutrale organisatie. Het zorgen voor zo laag mogelijk energieverbruik bij verlichting is een belangrijk middel om dit doel te bereiken.

Laagenergetische verlichting, maar ook duurzaam materiaalgebruik en milieubewust verlichten zijn duurzaamheidsmaatregelen om negatieve effecten van openbare verlichting op ons milieu te beperken.

Beeldkwaliteit

Licht en verlichting zijn bepalend voor de beeldkwaliteit van de stad. Een integraal kader voor de bij nieuwbouwontwikkelingen toe te passen verlichtingsarmaturen ontbreekt op dit moment. Dit uit zich in een groot assortiment aan armaturen en typen verlichting wat leidt tot een rommelige situatie die geen recht doet aan de identiteit en herkenbaarheid van de stad en die kostbaar is in onderhoud.

Vervolgvel

2

1.1 Wettelijk kader of beleidskader

Het ontwerpen, onderhouden en laten functioneren van de straatverlichting binnen de gemeente Nijmegen is onderhevig aan de Nederlandse- en Europese wetgeving. De gemeente Nijmegen is aansprakelijk voor de gevolgen van verwijtbare gebreken en de kwaliteit van de verlichtingsinstallatie (de opstal) en de verlichting zelf. Aan het hebben van een eigen elektriciteitsnet worden eisen gesteld vanuit de Elektriciteitswet en de Wet informatie ondergrondse netwerken (WION).

Het beleidskader wordt gevormd door het coalitieakkoord 2010-2014, de Stadsbegroting 2011-2014 en de Kadernotitie Klimaat die door de gemeenteraad is vastgesteld op 23 januari 2008.

1.2 Relatie met programma

De beleidsnota en de uitvoering daarvan dragen bij aan een hoofddoelstelling van het programma Openbare ruimte: een *hele* en *veilige* (van schoon, heel en veilig) openbare ruimte volgens het met uw Raad afgesproken IBOR-ambitieniveau.

2 Doelstelling

Om de openbare verlichting van Nijmegen bij te laten dragen aan de gewenste verkeersveiligheid, sociale veiligheid en verfraaiing van de openbare ruimte van de stad, tegen maatschappelijk aanvaardbare beheerkosten, beperkt energieverbruik en met minimale lichthinder en lichtvervuiling zijn de volgende beleidsdoelen geformuleerd:

1. Openbare verlichting moet bijdragen aan de verkeersveiligheid en sociale veiligheid.
2. De openbare verlichting moet met aanvaardbare beheerkosten zodanig onderhouden worden dat de tevredenheid van de Nijmegenaar over de openbare verlichting onveranderd hoog blijft.
3. De invloed van openbare verlichting op natuur en milieu moet worden beperkt door lager energieverbruik, beperken lichthinder en lichtvervuiling, toepassen van duurzame materialen en duurzaam inkopen.
4. De openbare verlichting moet bijdragen aan de identiteit en herkenbaarheid van de stad.

3 Argumenten

1 Er is nog geen integraal beleid voor openbare verlichting in Nijmegen.

De beleidsnota "Zicht op Nijmeegs licht" is het overkoepelende beleidskader voor openbare verlichting in Nijmegen en geeft een strategisch kader voor het vinden van de balans tussen de doelstellingen van veiligheid, beheer, duurzaamheid en beeldkwaliteit. Wij willen met ons beleid het goede voorbeeld geven voor niet-openbare terreinen, zodat ook private partijen overgaan op een duurzame wijze van verlichting.

Vervolgvel

3

4 **Klimaat**

De uitvoering van de beleidsnota draagt bij aan de klimaatdoelstellingen die de gemeente heeft geformuleerd in het Coalitieakkoord en de Kadernotitie Klimaat. Het draagt zowel bij aan het besparen van energie als aan het reduceren van de CO₂ uitstoot. Ook het duurzaam inkopen rond de openbare verlichting heeft een gunstige invloed op de klimaatdoelstellingen.

5 **Risico's**

1.1 De in de nota voorgestelde 18 km/jr kabelnetvervangning is ontoereikend om het probleem van het verouderde kabelnet op korte termijn op te lossen.

Ondanks extra vrijgemaakt beheerbudget voor het vervangen van het kabelnet en ondanks maximaal meeliften met reconstructieprojecten en planexploitatieprojecten is dit niet toereikend om de beheerachterstanden op korte termijn weg te werken. Met ons voornemen om 18 km kabelnet per jaar te vervangen is over twintig jaar de 350 km verouderd kabelnet te vervangen. Storingen, uitval en klachten kunnen blijven bestaan en de onderhoudskosten ten gevolge van storingen blijven aanzienlijk.

1.2 Licht op maat kan leiden tot klachten

Licht op maat betekent daar waar mogelijk en waar dat voordeel oplevert en met in achtnaam van de veiligheid, over te gaan op dynamische verlichting, dimmen of doven, waarbij het mogelijk is om de hoeveelheid licht aan te passen aan de verkeersintensiteit, de weersomstandigheden of de gebruiksdruk. De lichtintensiteit kan hierdoor minder worden dan bewoners gewend zijn.

1.3 Calamiteitenbeleid voor masten en armaturen voor openbare verlichting geeft kans op uitval en storingen.

De masten en armaturen van openbare verlichting worden niet structureel vervangen, hiervoor wordt een calamiteitenbeleid toegepast. Dit beperkt de kosten maar de kans op (kortdurende) uitval en storingen blijft. De impact van dergelijke storingen aan enkele lampen is echter minder groot dan bij storingen van het kabelnet waarbij een hele serie lampen uitvalt. Lampstoringen lossen we bovendien binnen 5 dagen na melding op. Reparatie van een storing aan het kabelnet is tijdrovender.

1.4 De besparingsdoelstellingen van de Taskforce Verlichting en de Duurzaamheidsagenda kunnen we niet halen.

De helft van de armaturen in Nijmegen heeft van oudsher een energiezuinig regime met het meerlampenprincipe met een avondregime (doven van één of meer lampen na 21:00). Deze meerlampenarmaturen worden niet meer geproduceerd. Na vervanging van de huidige meerlampenarmaturen met avondverlichtingregime door éénlamps energiezuinige verlichting wordt het energieverbruik hoger. Om het energieverbruik gelijkwaardig te kunnen houden passen we altijd een armatuur met dimmer toe. Bij nieuwe ontwikkelingen wordt laagenergetische verlichting voorzien van dimmer de standaard.

1.5 De investeringskosten en beheerskosten van LED verlichting met dimmers zijn hoger dan bij traditionele openbare verlichting.

Omdat LED verlichting nog in de ontwikkelfase is, zijn de investeringskosten en beheerskosten op dit moment hoger dan bij traditionele hoogenergetische verlichting. Het afgelopen jaar zijn

Vervolgvel

4

de kosten voor LED verlichting al fors gedaald. Investeren in laagenergetische verlichting is noodzakelijk voor onze duurzaamheidsdoelstellingen die zijn vastgelegd in het Coalitieakkoord en de Kadernotitie Klimaat.

6 Financiën

1 Financiering binnen de huidige budgetten.

We bezuinigen niet op openbare verlichting. Zoals in de Stadsbegroting is voorgesteld maken we € 300.000 per jaar extra vrij uit het programma openbare ruimte voor vervanging van het kabelnet. In de perspectiefnota 2012¹ is bovendien structureel €200.000 per jaar opgenomen voor storings ondergronds kabelnet. Daarnaast liften we zo mogelijk mee in nieuwbouw- en reconstructieprojecten om gelijktijdig het kabelnet te vervangen (integraal uitvoeringsprogramma 2011). Afhankelijk van de initiatiefnemer wordt dit bekostigd door:

- Bij planexploitaties wordt dit bekostigd uit het planexploitatiebudget.
- Bij projecten waarbij de algemene dienst initiatiefnemer is, bijvoorbeeld projecten geïnitieerd door mobiliteit of milieu, worden de kosten voor de openbaar verlichtings installatie (inclusief het kabelnet) bekostigd uit het programma openbare ruimte
- Bij rioolrenovatieprojecten worden de kosten voor het kabelnet bekostigd uit het programma groen en water.
- Bij projecten van externe kabel- en leidingbedrijven (o.a voor elektriciteit, drinkwater, gas, telefonie, TV en radio) waarbij wij meeliften met kabelvervanging, worden de kosten voor het openbare verlichting kabelnet bekostigd uit het budget openbare verlichting van het programma openbare ruimte.

Hiermee kunnen we het verouderde kabelnet in ca 20 jaar vervangen.

Naast reeds gereserveerde budgetten ter hoogte van €100.000 per jaar voor vervanging van armaturen zetten we de komende tien jaar een bedrag van €100.000 extra per jaar in voor energiezuinige openbare verlichting. Dit bedrag is bij het Coalitieakkoord toegevoegd aan het budget openbare verlichting van het programma openbare ruimte en ook verwerkt in de begroting.

Nieuwe openbare verlichtingsinstallaties bij planexploitaties worden bekostigd uit het planexploitatiebudget. Bij vastgestelde planexploitaties is met deze meerkosten als gevolg van deze beleidswijziging van openbare verlichting geen rekening gehouden. Binnen de projecten zullen dan ook keuzes gemaakt moeten worden om de extra kosten voor openbare verlichting gefinancierd te krijgen. Dit kan ten koste gaan van andere ambities / doelstellingen.

Het budget voor het project “meerlicht” bedroeg jaarlijks € 40.000 en kwam van het programma openbare ruimte, product openbare verlichting. Dit budget wordt vanaf 2012 ingezet voor het vervangen van masten en armaturen.

¹ Perspectiefnota is 19-4-11 door B&W vastgesteld; komt 29-6-11 in de Raad.

Vervolgvel

5

7 Communicatie

Stichting de Verlichting, Gelderse Milieufederatie en Milieudefensie zijn betrokken bij de ontwikkeling van deze beleidsnota. Tijdens een avondlichtschouw met deze partijen en betrokken ambtenaren en wethouder, zijn aandachtspunten voor openbare verlichting en aanlichtingsprojecten bezocht en is informatie en kennis uitgewisseld. Input van deze organisaties is meegenomen in de beleidsnota.

Stichting de Verlichting zal worden betrokken bij het opstellen van het Beeldkwaliteitsplan Verlichting.

Afdeling Stadsbeheer heeft regelmatig contact met burgers over openbare verlichting en andere beheeraspecten van de openbare ruimte tijdens jaarlijkse wijkschouwen, oplading van wijkbeheerplannen, wijkplatformavonden, bel- en herstelmeldingen en specifieke vragen of meldingen. Ook deze informatie heeft een rol gespeeld bij de opstelling van de beleidsnota, die grotendeels is gebaseerd op bestaand beleid en richtlijnen.

De burgertevredenheid over straatverlichting monitoren we iedere twee jaar met de Stadspeiling. De resultaten rapporteren we in de Stadsmonitor.

Communicatie over en na het raadsbesluit richt zich op:

- algemene berichtgeving en informatie over besluit via overleg, persbericht, website, artikel in de Brug;
- het betrekken van Stichting de Verlichting bij de ontwikkeling van het Beeldkwaliteitsplan Verlichting.

8 Uitvoering en evaluatie

Na vaststelling van dit voorstel wordt de afdeling Stadsbeheer belast met de uitvoering van de beleidsnota. Op basis van dit beleid wordt het Uitvoeringsplan "Werken aan Nijmeegs licht" opgesteld. In dit plan wordt de technische uitvoering van dit beleid uitgewerkt.

Na vaststelling van dit voorstel stelt de afdeling Stadsontwikkeling samen met afdeling Stadsbeheer, EZ en Stichting de Verlichting een integraal Beeldkwaliteitsplan Verlichting op. Op basis van de locatie, het beheersniveau en de functie van lijnstructuren, gebieden en objecten wordt duidelijk of voor materialen voor openbare verlichting een "basisniveau" geldt, of dat het een maatwerkplek is waar een ruimere materialenkeuzevrijheid geldt. Dit wordt ook opgenomen in het Handboek Inrichting Openbare Ruimte en in het Materialenboek.

We monitoren jaarlijks het energieverbruik van openbare verlichting om zicht te krijgen in het energieverbruik en de bereikte besparing bij openbare verlichting. Op deze manier wordt ook inzichtelijk wat de opbrengst van energiezuinige verlichtingstechnieken is.

Voorstel aan de Raad

Vervolgvel

6

College van Burgemeester en Wethouders van Nijmegen,

De Burgemeester,

De Gemeentesecretaris,

mr. Th.C. de Graaf

drs. B. van der Ploeg

Bijlage(n): Beleidsnota Zicht op Nijmeegs licht

Zicht op Nijmeegs Licht

Beleidsnota openbare verlichting 2011-2020

Definitief

Foto Willie Arends

21 juni 2011

Gemeente Nijmegen
Afdeling Stadsbeheer

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
1 Inleiding.....	5
2 Beleid “Zicht op Nijmeegs Licht”	6
2.1 Visie op Nijmeegs licht.....	6
2.2 Gemeentelijk Beleidskader	6
2.3 Beleidsdoelen	6
3 Licht op Veiligheid	7
3.1 Landelijk kader.....	7
3.2 Maatregelen veiligheid.....	7
3.3 Consequenties	8
4 Licht met aanvaardbare kosten onderhouden	9
4.1 Maatregelen beheer en onderhoud	9
4.2 Consequenties	10
5 Licht en Duurzaamheid.....	11
5.1 Maatregelen duurzaamheid.....	11
5.2 Consequenties	12
6 Licht en de identiteit van de stad	14
6.1 Maatregelen identiteit	15
6.2 Consequenties	16
7 Financiële dekking	17
Bijlage 1	19
Bijlage 2	22

Samenvatting

Om de openbare verlichting van Nijmegen bij te laten dragen aan de gewenste verkeersveiligheid, sociale veiligheid en verfraaiing van de openbare ruimte van de stad, tegen maatschappelijk aanvaardbare beheerkosten, beperkt energieverbruik en met minimale lichthinder en lichtvervuiling zijn de volgende beleidsdoelen geformuleerd:

1. Openbare verlichting moet bijdragen aan de verkeersveiligheid en sociale veiligheid.
2. De openbare verlichting moet met aanvaardbare beheerkosten zodanig onderhouden worden dat de tevredenheid van de Nijmegenaar over de openbare verlichting onveranderd hoog blijft.
3. De invloed van openbare verlichting op natuur en milieu moet worden beperkt door lager energieverbruik, beperken lichthinder en lichtvervuiling, toepassen van duurzame materialen en duurzaam inkopen.
4. De openbare verlichting moet bijdragen aan de identiteit en herkenbaarheid van de stad.

Veiligheid

We willen voldoen aan de zorgplicht ten aanzien van de bijdrage van openbare verlichting op verkeersveiligheid en sociale veiligheid. Wij hechten veel waarde aan de burgers tevredenheid ten aanzien van openbare verlichting. We willen dat onze bewoners zich veilig voelen en voorkomen dat langdurig en frequente uitval van straatverlichting leidt tot ontevredenheid. We kiezen er bewust voor om niet volledig te voldoen aan de NPR (praktijkrichtlijn) ten aanzien van lichtintensiteit, omdat deze richtlijn conflicteert met onze duurzaamheidsdoelstellingen. Op verkeersveiligheid en sociale veiligheid wordt niet ingeleverd.

Onderhoud

Hoewel de bewoners van Nijmegen over het algemeen tevreden zijn over de openbare verlichting, is de technische kwaliteit niet optimaal. De helft van het kabelnet (350 km) is aan vervanging toe. Deze onderhoudsachterstand in korte tijd inhalen is vanwege de hoge kosten in combinatie met het huidige financiële klimaat maatschappelijk niet haalbaar. Onze aanpak is om het kabelnet te vervangen door slim mee te liften op alle reguliere ontwikkelingen in het wegprofiel, zoals reconstructies van wijken, wegen, riolering of andere kabels en leidingen van nutsbedrijven. De ambitie is om op deze verantwoorde manier 18 km kabelnet per jaar te vervangen, hiermee kunnen we in ongeveer 20 jaar het verouderde kabelnet vervangen. Dit is technisch uitvoerbaar en zonder extra overlast waar te maken.

We betrekken burgers actief bij het beheer van de openbare verlichting met de bel- en herstellijn en tijdens structurele contactmomenten met bewoners in het kader van wijkbeheerplannen.

Duurzaamheid

Openbare Verlichting heeft negatieve impact op natuur en milieu vanwege het energieverbruik, materiaalgebruik en door lichthinder. In het coalitieakkoord 2010-2014 is opgenomen dat we als gemeente het goede voorbeeld geven door te gaan voor een energiezuinige openbare verlichting. In deze beleidsnota is dit uitgewerkt in verschillende maatregelen. Zo gaan we bij iedere nieuwe ontwikkeling laagenergetische verlichting en licht op maat toepassen. Deze maatregelen komen voort uit onze duurzaamheidsdoelstellingen, maar zijn ook noodzakelijk om voorbereid te zijn op stijgende energieprijzen in de toekomst. Dat maakt de hogere investeringen rendabel.

Beeldkwaliteit

Licht en verlichting zijn bepalend voor de beeldkwaliteit van de stad. Een integraal kader voor de bij nieuwbouwontwikkelingen toe te passen verlichtingsarmaturen ontbreekt op dit moment. Dit uit zich in een groot assortiment aan armaturen en typen verlichting wat leidt tot een rommelige situatie die niet praktisch te beheren is.

Om de eenheid, herkenbaarheid, beheersbaarheid en beeldkwaliteit van de openbare verlichting te bevorderen gaan we een Beeldkwaliteitsplan Verlichting ontwikkelen voor reconstructies en

nieuwbouw. Een beeldkwaliteitsplan Verlichting zal op termijn bijdragen aan versobering van het materialenassortiment voor openbare verlichting. De aanlichting van beeldbepalende objecten door gemeente zelf en door externe partijen (waaronder Stichting de Verlichting) wordt hierin ook meegenomen omdat het aanlichten van panden en objecten in sterke mate bijdraagt aan ons cultuurhistorisch karakter, identiteit en herkenbaarheid van de stad.

Financiële dekking

Het onderhoud van de openbare verlichting inclusief de energiekosten is begroot in het openbaar verlichtingsbudget van het programma Openbare Ruimte met een bedrag van € 2,3 miljoen euro per jaar. Dit budget is bestemd voor de energierekening, vervanging van lampen en armaturen bij storingen en vernieling, en integraal meeliften bij reconstructieprojecten. Het budget voorziet niet in vervanging van openbare verlichting of het kabelnet of in nieuwe openbare verlichting bij planexploitaties. We bezuinigen niet op openbare verlichting.

De kosten voor het vervangen van 18 km kabelnet per jaar bedraagt ca € 1,3 miljoen/jaar. Vanuit het programma Openbare Ruimte dragen we hier 0,5 miljoen euro aan bij. De rest moet worden bijgedragen uit planexploitatiebudgetten en het programma Groen & Water (bij rioolreconstructies). Hiermee kunnen we in ca 20 jaar het verouderde kabelnet vervangen.

Naast reeds gereserveerde budgetten ter hoogte van €100.000 per jaar voor vervanging van armaturen zetten we de komende tien jaar een bedrag van €100.000 extra per jaar in voor energiezuinige openbare verlichting. Dit bedrag is bij het Coalitieakkoord toegevoegd aan het budget openbare verlichting bij het programma Openbare Ruimte en ook verwerkt in de begroting. Dit levert per jaar ca 0,2% energiebesparing op.

Het beeldkwaliteitsplan Verlichting wordt opgesteld en uitgevoerd binnen de financiële kaders.

1 Inleiding

Licht is een belangrijk thema in de openbare ruimte van Nijmegen. Openbare verlichting is decoratief, geeft zicht in het donker en levert daarmee een bijdrage aan belevingswaarde en de sociale veiligheid en verkeersveiligheid in Nijmegen. Ook bij daglicht hebben de 29.000 lichtmasten in Nijmegen een niet te verwaarlozen impact op het beeld en het beheer van de stad. Openbare verlichting heeft echter een negatieve invloed op natuur en milieu door het energieverbruik, materiaalgebruik en de kans op lichthinder.

Het vinden van een balans tussen beeldkwaliteit, duurzaamheid, veiligheid, onderhouden naar tevredenheid en dat alles binnen ons beheerbudget is een behoorlijke uitdaging. Deze beleidsnota "Zicht op Nijmeegs licht" is het overkoepelende beleidskader voor openbare verlichting in Nijmegen en geeft een strategisch kader voor deze uitdaging. Dit beleid is geen blauwdruk voor de openbare verlichting van de stad Nijmegen. Wel stelt dit beleid de gemeente in staat om tot innovatieve oplossingen voor de openbare verlichting van de stad te komen die het resultaat zijn van een optimale afweging op gebiedsniveau.

Het beleid is bedoeld voor alle partijen die te maken hebben met inrichting of beheeropgaven in Nijmegen waar openbare verlichting een rol speelt. Wij willen met ons beleid tevens het goede voorbeeld geven voor niet openbare terreinen, zodat ook private partijen overgaan op een energiezuinige manier van verlichting.

Het uitgangspunt voor deze nota is de volgende missie:

Onze missie is dat de openbare verlichting van de gemeente Nijmegen bijdraagt aan de gewenste verkeersveiligheid, sociale veiligheid en verfraaiing van de openbare ruimte tegen maatschappelijk aanvaardbare beheerkosten, zo laag mogelijk energieverbruik en met zo min mogelijk lichthinder en lichtvervuiling.

Om de missie te laten slagen is dit beleidsdocument "Zicht op Nijmeegs licht" uitgewerkt aan de hand van de vier belangrijkste eigenschappen van verlichting:

1. Bijdragen aan veiligheid (staat vermeld in hoofdstuk 3)
2. Het onderhouden met aanvaardbare kosten (dit is uitgewerkt in hoofdstuk 4)
3. De invloed op natuur en milieu (dit is uitgewerkt in hoofdstuk 5)
4. Het bijdragen aan de identiteit van de stad (dit is uitgewerkt in hoofdstuk 6)

In hoofdstuk 7 is de financiële dekking opgenomen.

2 Beleid “Zicht op Nijmeegs Licht”

2.1 Visie op Nijmeegs licht

Het Gemeentebestuur van Nijmegen biedt haar burgers een schoon, heel en veilig Nijmegen. De gemeente voert hierin de regie; een rol die zich kenmerkt door een professionele aanpak en een functionele dienstverlening. Deze rol uit zich onder andere in het ‘slim verlichten’ van de openbare ruimte. Concreet betekent dit dat de straatverlichting als belangrijkste functie heeft, het binnen de openbare ruimte bevorderen van de sociale veiligheid en verkeersveiligheid. Het stedelijke en cultuurhistorische karakter en de identiteit en herkenbaarheid van de stad wordt door middel van (openbare) verlichting ondersteund.

Verder kan verlichting voor particulieren eveneens een economische functie (o.a. reclameverlichting en het aanlichten van bedrijfspanden) of een recreatieve functie (o.a. het verlichten van sportterreinen) hebben. Deze veelal uit particulier initiatief voortkomende functies worden door de gemeente ondersteund zolang zij niet conflicteren met de verlichting van de openbare ruimte en geen hinder veroorzaken. We willen met ons beleid het goede voorbeeld geven aan particulieren en bedrijven om ook de invloed van particuliere verlichting op natuur en milieu te beperken.

In dit speelveld vervult de gemeente een toonaangevende en trendsettende rol. Slim verlichten betekent dat de gemeente Nijmegen functioneel, doelgericht, energiezuinig en kostenbesparend verlicht. Door standaardisering en integraal beheer worden onderhoudskosten beperkt en de samenhang tussen verlichtingsobjecten, verlichting en de omgeving bevordert.

2.2 Gemeentelijk Beleidskader

Er zijn verschillende overkoepelende en aanliggende Nijmeegse beleidsdocumenten op het gebied van beeldkwaliteit, duurzaamheid, inrichting, onderhoud en beheer die van toepassing zijn voor het beleid Zicht op Nijmeegs licht. Het betreft onder andere het Coalitieakkoord, de kadernotitie Klimaat, de Duurzaamheidsagenda, de Stadsbegroting, IBOR beleid en het Werkboek Beeldkwaliteit. In bijlage 1 zijn deze gemeentelijke kaders beschreven.

2.3 Beleidsdoelen

Om de openbare verlichting van Nijmegen bij te laten dragen aan de gewenste verkeersveiligheid, sociale veiligheid en verfraaiing van de openbare ruimte van de stad, tegen maatschappelijk aanvaardbare beheerkosten, beperkt energieverbruik en met minimale lichthinder en lichtvervuiling zijn de volgende beleidsdoelen geformuleerd:

1. Openbare verlichting moet bijdragen aan de verkeersveiligheid en sociale veiligheid.
2. De openbare verlichting moet met aanvaardbare beheerkosten zodanig onderhouden worden dat de tevredenheid van de Nijmegenaar over de openbare verlichting onveranderd hoog blijft.
3. De invloed van openbare verlichting op natuur en milieu moet worden beperkt door lager energieverbruik, beperken lichthinder en lichtvervuiling, toepassen van duurzame materialen en duurzaam inkopen.
4. De openbare verlichting moet bijdragen aan de identiteit en herkenbaarheid van de stad.

3 Licht op Veiligheid

Ons zicht in het donker wordt vooral bepaald door onze waarneming van de helderheid van het maaiveld, wanneer dit wordt verlicht (luminantie). Een gelijkmatige verlichting zorgt ervoor dat er weinig donkere plekken zijn wat de veiligheidsbeleving (sociale veiligheid) weer vergroot. De plaatsing van meerdere lichtbronnen draagt bovendien bij aan het zichtbaar maken van het verloop van een route op grotere afstand. Dit is van belang bij ons vermogen tot oriënteren in het donker.

Andere aspecten van veiligheid in relatie tot openbare verlichting zijn gezichtsherkenning en het voorkomen van verblinding.

De wijze waarop de inwoners van Nijmegen de verlichting ervaren, en zich hierdoor veilig of onveilig voelen, speelt een belangrijke rol. Over het algemeen ervaren bewoners de verlichtingssituatie anno 2009 in Nijmegen als goed (Bron: Stadsmonitor 2009). Openbare verlichting scoort in de ogen van de burgers goed, 85% is hier tevreden over. Men voelt zich over het algemeen veilig en is gewend aan de huidige situatie.

Een belangrijk aandachtspunt is de kwaliteit van het verouderde kabelnet voor openbare verlichting. De kans op kabelstoringen neemt in de tijd toe en dit veroorzaakt langdurige en frequente uitval van straatverlichting. Dit kan de veiligheid beïnvloeden en leiden tot burgerontevredenheid.

3.1 Landelijk kader

De Gemeente Nijmegen heeft een zorgplicht voor het ontwerpen, onderhouden en laten functioneren van de straatverlichting. In bijlage 1 is de relevante Nederlandse en Europese wetgeving opgenomen op het gebied van openbare verlichting.

Voor de zorgplicht zijn er verschillende richtlijnen die de gemeente Nijmegen in meer of mindere mate kan toepassen (bijlage 1). Dit zijn o.a: de Nederlandse Praktijkrichtlijn (NPR), het Politiekeurmerk Veilig Wonen en NEN normen voor veilig werken aan elektrotechnische installaties.

3.2 Maatregelen veiligheid

Beleidsdoel: Openbare verlichting moet bijdragen aan de verkeersveiligheid en sociale veiligheid.

Om de beleidsdoelen openbare verlichting zoals in § 2.3 is verwoord te bereiken, zijn de volgende maatregelen voorzien:

- Ontwerpen, onderhouden en laten functioneren van de openbare verlichting binnen de gemeente Nijmegen op basis van Europese en Nederlandse wetgeving.
- Bewuste keuze om niet volledig te voldoen aan de meest actuele versie van de richtlijn NPR (praktijkrichtlijn) 13.201 van de Nederlandse Stichting voor Verlichtingskunde (zie bijlage 1). We willen uit duurzaamheidsoverwegingen kunnen afwijken van de voorgeschreven lichtintensiteit uit de NPR. Dit geldt niet voor de gelijkmatigheid van openbare verlichting omdat dit de verkeersveiligheid beïnvloedt.
- In wijken toepassen van wit licht als bijdrage aan sociale veiligheid (gezichtsherkenning), de openbare verlichting van hoofdwegen uitvoeren met geel/wit licht als bijdrage aan de verkeersveiligheid.

- Indien de doelstellingen voor energiezuinige verlichting conflicteren met de NPR richtlijnen, dan prevaleert de duurzaamheidsdoelstelling, mits de verkeersveiligheid en sociale veiligheid niet in het geding komt.
- Het Politiekeurmerk Veilig Wonen wordt in Nijmegen niet toegepast, tenzij dit locatiespecifiek door de Raad is opgelegd.
- Ook nevenaansluitingen zoals verlichte reclame-uitingen, bewegwijzering en aanlichting voldoen aan beleidsuitgangspunten geformuleerd in § 2.3.
- Het beheer van het Nijmeegse elektriciteitsnet wordt vormgegeven op basis van het gestelde in de wet WION (zie bijlage 1).

3.3 Consequenties

De NPR richtlijnen kunnen conflicteren met onze duurzaamheidsdoelstellingen. Door bewust te kiezen om niet overal volledig aan de NPR te voldoen, kan de lichtintensiteit minder zijn dan in de NPR of minder dan bewoners gewend zijn. Licht op Maat, (bijvoorbeeld dimmen, dynamisch verlichten) is niet conform de NPR. In het kader van duurzaamheid prevaleert veiligheid en energiebesparing boven richtlijnen.

4 Licht met aanvaardbare kosten onderhouden

Hoewel de burgers tevreden zijn over de openbare verlichting in Nijmegen, is de technische kwaliteit van de openbare verlichting in de gemeente Nijmegen echter niet optimaal. De helft van het kabelnet (350 km van de 700 km) in de gemeente Nijmegen is verouderd en aan vervanging toe. Het gaat om 350 km GPLK¹ kabel die is toegepast in wijken ouder dan 50 jaar. Hoewel de levensduur van deze kabel 50-60 jaar bedraagt, is een groot deel van de kabel in Nijmegen ouder dan 70 jaar, 100 km daarvan is in zeer slecht staat en moet zo snel mogelijk vervangen worden. Het niet op tijd vervangen van het kabelnet leidt tot kapitaalvernietiging, uitval, storingen en toename van kosten. Bovendien heeft een storing in het kabelnet grote invloed op de beleving van de burger. Kabelstoringen worden veroorzaakt door de ouderdom van het kabelnet maar ook graafwerkzaamheden zijn regelmatig de oorzaak van kabelstoringen. De door kabelstoringen veroorzaakte langdurige en frequente uitval van straatverlichting leidt tot grotere burgerontevredenheid en zorgt voor een onveilig gevoel. Het op korte termijn vervangen van het verouderde kabelnet is echter kostbaar; het vervangen van 1 m kabel kost ca € 65. Het vervangen van 350 km kabel in tien jaar zou 2,3 miljoen euro per jaar kosten. Een belangrijk punt van aandacht is dan ook voorkomen dat de burgertevredenheid daalt door problemen die te voorzien zijn door de beheerachterstanden van het kabelnet.

Daarnaast zijn er onderhoudsachterstanden aan armaturen en masten die zorgen voor storingen. Deze storingen hebben minder impact dan kabelstoringen omdat het gaat om individuele lampen en omdat deze storingen snel kunnen worden opgelost. De onderhoudsachterstanden leiden niet tot hogere onderhoudskosten in de toekomst. Wel kan het gevolgen hebben voor de tevredenheid van de burgers als het leidt tot meer lichtuitval.

We zoeken de balans tussen tevreden burgers, voorkomen van kapitaalvernietiging en beperking van de onderhouds- en beheerskosten.

4.1 Maatregelen beheer en onderhoud

Beleidsdoel: De openbare verlichting moet met aanvaardbare beheerkosten zodanig onderhouden worden dat de tevredenheid van de Nijmegenaar over de openbare verlichting onveranderd hoog blijft.

Om de beleidsdoelen openbare verlichting zoals in § 2.3 is verwoord te bereiken, zijn de volgende maatregelen voorzien:

- Ambitie om 18 km van het OV-kabelnet per jaar te vervangen, een deel vanuit beheer door mee te liften op groot onderhoudsprojecten, een deel vanuit nieuwbouwontwikkelingen en een deel vanuit rioolreconstructies. Dit is technisch uitvoerbaar en zonder extra overlast van herhaalde wegopbrekingen waar te maken.
- Toepassen van een calamiteitenbeleid voor de lichtmasten van de openbare verlichting. De masten worden niet structureel vervangen, maar pas aan het einde van de levensduur. Lampen worden eens per drie jaar vervangen.
- De gemeente Nijmegen beheert alleen verlichtingsinstallaties die zij zelf in eigendom heeft. Het initiatief tot het, in het kader van het Politiekeurmerk Veilig Wonen, realiseren en beheren van verlichting in (semi)particuliere achterpaden wordt aan de betreffende eigenaren overgelaten.
- Openbare verlichting én aanstraalverlichting moet gedoofd kunnen worden indien dit wenselijk of nodig is. Nieuwe armaturen worden daarom voorzien van een dimmer.

¹ GPLK= Gepantserd papier lood kabel; dit type kabel is toegepast in alle wijken die ouder zijn dan 50 jaar

- Bij storingen worden de betrokken bewoners goed geïnformeerd. De afspraak is dat een lampstoring wordt opgelost binnen 5 dagen na melding. Bij kabelstoringen worden bewoners binnen 2 dagen geïnformeerd over de reparatietermijn.
- Afdeling Stadsbeheer heeft regelmatig contact met burgers over openbare verlichting en andere beheeraspecten van de openbare ruimte tijdens jaarlijkse wijkschouwen, oplading van wijkbeheerplannen, wijkplatformavonden, bel- en herstelmeldingen en specifieke vragen of meldingen.
- Vanaf 2012 stoppen we met het project “Meerlicht²”. Het budget gebruiken we voor vervanging van armaturen.
- Op basis van dit beleid wordt het Uitvoeringsplan “Werken aan Nijmeegs licht” opgesteld.
- Bij reconstructies of nieuwbouwprojecten dient beoordeeld te worden of de openbare verlichtingsinstallatie vervangen moet worden. De kosten hiervoor komen uit het planexploitatiebudget bij initiatieven van DWS.
- Vervanging van het kabelnet door planexploitaties in bestaand gebied en door integraal mee te liften op groot onderhoudsprojecten of kabel- en leidingwerken.
- Bij uitbreiding van de installatie, afwijking van standaard materiaal en/of verandering van de beheerskosten is een beheerparagraaf vereist waarmee de financiële consequenties op het beheer in een vroeg stadium inzichtelijk gemaakt worden, aangezien de extra beheerskosten van de uitbreiding niet ten laste komen van de planexploitatie van DWS.

4.2 Consequenties

- Ondanks extra vrijgemaakt beheerbudget voor het vervangen van het kabelnet en maximaal meeliften met reconstructieprojecten en planexploitatieprojecten is dit niet toereikend om de beheerachterstanden in tien jaar weg te werken. Wegwerken van de achterstanden in 20 jaar is wel te realiseren. Storingen, uitval en klachten zullen op korte termijn blijven bestaan en de onderhoudskosten ten gevolge van storingen blijven aanzienlijk. Om de achterstand binnen 10 jaar weg te werken (totaal 35 km/jaar) is een extra kabelnet investering van ca 1 miljoen euro per jaar nodig.
- Minder verlichten in het kader van “Licht op maat” kan leiden tot klachten. Positieve consequenties zijn:
 - Minder energieverbruik en energiekosten.
 - Minder onderhoud en storingen.
 - Minder lichthinder voor mens en natuur.We moeten een evenwicht zoeken naar energiebesparing en (veiligheids)beleving van inwoners. De klachten worden bijgehouden en indien nodig kunnen we de doelstelling bijstellen.
- De masten en armaturen van openbare verlichting worden niet structureel vervangen, hiervoor wordt een calamiteitenbeleid toegepast. Dit beperkt de kosten maar de kans op uitval en storingen blijft. De impact van dergelijke storingen aan enkele lampen is echter minder groot dan bij storingen van het kabelnet waarbij een hele serie lampen uitvalt. Lampstoringen lossen we bovendien binnen 5 dagen na melding op. Reparatie van een storing aan het kabelnet is tijdrovender.
- Adequaats informeren van betrokken bewoners bij storingen bevordert de burgersvrede.
- Doordat het mogelijk wordt om openbare verlichting en aanstraalverlichting te kunnen doven wordt het mogelijk om licht op maat toe te passen.
- Door het project “Meerlicht” te staken halen we niet meer actief de vraag naar meer verlichting op, omdat “meer licht” niet past binnen dit beleid. Wel blijven bewoners altijd de mogelijkheid houden om problemen met openbare verlichting te melden bij de gemeente.

² Voor het project Meerlicht vroegen we jaarlijks via de media aan burgers waar extra straatverlichting gewenst was. Hier was een budget van € 40.000 voor beschikbaar.

5 Licht en Duurzaamheid

Duurzaamheid is een containerbegrip. In deze beleidsnota bedoelen we met duurzaamheid het beperken van de invloed van openbare verlichting op natuur en milieu. Openbare verlichting heeft negatieve impact op natuur en milieu vanwege:

1. energieverbruik: in de gemeente Nijmegen wordt ca 8.5 miljoen kWh verbruik per jaar aan openbare verlichting. (€570.000 per jaar) Dit is één van de grootste posten van de gemeentelijke energierekening. De CO₂ emissie is ruim 4 kton.
2. Materiaalgebruik: voor de openbare verlichting hebben we in Nijmegen 29.000 lichtmasten, 32.000 armaturen, 60.000 lampen en 700 km kabel.
3. Lichthinder: Hiermee bedoelen we de overlast die mensen, dieren en planten hebben van lichtvervuiling. Duisternis is een kwaliteit van de leefomgeving van mens en dier. (Openbare) verlichting tast deze kwaliteit aan. In dit kader wordt landelijk de “nacht van de nacht” georganiseerd om de kwaliteit van het donker in ieder geval één nacht per jaar te benadrukken.

De gemeente Nijmegen heeft een ambitieuze duurzaamheidsagenda en steekt daarvoor de hand in eigen boezem door de ontwikkeling van een klimaatneutrale organisatie. Het zorgen voor zo laag mogelijk energieverbruik bij verlichting is een belangrijk middel dit doel te bereiken. Op basis van de Kadernotitie Klimaat (zie bijlage 1) moet voor de openbare verlichting volledig overgegaan worden op een energiezuinige manier van straatverlichting.

De gemeente Nijmegen is al tientallen jaren een voorloper op het gebied van energiezuinige openbare verlichting. Circa 75 jaar geleden is in Nijmegen het avondverlichtingsregime ingevoerd. Dit houdt in dat na 21:00³ 's avonds, bij verlichtingsmasten met meer lampen, één of meer van de lampen uitgaat zodat er nog maar één lamp blijft branden. Het energieverbruik is hierdoor na 21:00 de helft of een derde van traditionele éénlampsarmaturen. In Nijmegen zijn nog 7800 oude dubbellampsarmaturen en 7500 drielampsarmaturen. Dergelijke armaturen worden echter niet meer gemaakt. Als deze oude lampen na hun levensduur van ca 35 jaar moeten worden vervangen, komen daarvoor in de plaats éénlampsarmaturen terug. Daarbij moet worden geïnvesteerd in dimmers, voorschakelapparatuur en energiezuinige lampen om hetzelfde energie resultaat te behalen als de ouderwetse meermalampsarmaturen met avondverlichtingsregime.

5.1 Maatregelen duurzaamheid

Beleidsdoel: De invloed van openbare verlichting op natuur en milieu moet worden beperkt door lager energieverbruik, beperken lichthinder en lichtvervuiling, toepassen van duurzame materialen en duurzaam inkopen.

Om de beleidsdoelen openbare verlichting zoals in § 2.3 is verwoord te bereiken, zijn de volgende maatregelen voorzien:

- *Licht op maat*: daar waar mogelijk en waar dat voordeel oplevert en met in achtneming van de sociale veiligheid, over te gaan op dynamische verlichting, waarbij het mogelijk is om de hoeveelheid licht aan te passen aan de verkeersintensiteit, de weersomstandigheden of de gebruiksdruk. Voorbeelden van Licht op Maat:
 - Openbare parken die conform de APV na zonsondergang niet meer toegankelijk zijn voor publiek, hoeven niet verlicht te worden.

³ Het tijdstip 21:00 is gekozen ten behoeve van de verkeersveiligheid. Na 21:00 zijn er minder verkeersbewegingen.

- Een ander voorbeeld zijn fietspaden, deze worden nu de hele nacht verlicht. Er kan bij reconstructies of nieuwe fietspaden ook gekozen worden om de openbare verlichting na 21:00 te doven of om dynamische verlichting toe te passen (in combinatie met een bewegingsmelder zodat op maat verlicht wordt als het fietspad wordt gebruikt)
 - Continuering regime avondverlichting (na 21:00 uur één lamp doven bij twee lampen bij bestaande verlichting, nieuwe verlichting dimmen)
 - Aanstraalverlichting en verlichting voor reclame en overige objecten energiezuinig en doven na 1:00 (of 23:00) 's nachts. Een eis voor nieuwe aanstraalverlichting is dat het eenvoudig gedoofd moet kunnen worden.
 - Optionele maatregelen die mogelijk zijn: dimmen langs verkeerswegen en lichtregeling in woonwijken. Deze maatregelen moeten nader worden onderzocht.
 - Bij iedere reconstructie, herstructurering en nieuwbouwproject toepassen van laagenergetische verlichting zoals LED met dimmer of gelijkwaardig. Net als andere steden is Nijmegen ook gestart met het op experimentele basis toepassen van LED verlichting, o.a. op de Waalkade en in de toekomst bij de nieuwe stadsbrug en de energieweg. Als terugverdientijd van armaturen wordt ca 20 jaar aangehouden.
- In het ontwerp en het beheer ziet de gemeente toe op een functionele, doelgerichte en energiezuinige toepassing van openbare verlichting. De gemeente Nijmegen verlicht de openbare ruimte niet, tenzij de sociale- of verkeersveiligheid in het geding is of tenzij er sprake is van identiteitsbepalende objecten van de stad. Deze aanpak voorkomt lichthinder en bespaart energie.
 - Energiezuinigheid wordt als belangrijke beheersvoorwaarde opgenomen bij het ontwerp van stedenbouwkundige plannen, dus ook voor verlichting. Dit betekent dat energiezuinigheid bij de aanbestedingseisen wordt opgenomen. Daarbij staan we open voor nieuwe ontwikkelingen in de markt.
 - We streven ernaar om ook voor openbare verlichting 1,5 % energie per jaar te besparen conform de doelstellingen in de Duurzaamheidsagenda.
 - Duurzaam inkopen volgens de richtlijnen van AgentschapNL. In aanbestedingen dienen door AgentschapNL (voorheen SenterNovem) ontwikkelde duurzaamheidscriteria te worden gehanteerd.
 - We streven ernaar de verlichtingsinstallatie zodanig te moderniseren dat aan de door de Taskforce Verlichting geformuleerde besparingsdoelstellingen (in 2011, 2013 en 2020 resp. 15%, 20% en 30% energiebesparing ten opzichte van het energieverbruik in 2007) een evenredige bijdrage wordt geleverd.
 - Vervanging van verlichtingsarmaturen na afloop van hun verwachte gebruiksduur (20 jaar) door energiezuinige armaturen.
 - Stimuleren dat verlichting op niet-openbaar terrein ons beleid volgt. Gemeente Nijmegen geeft hiervoor het goede voorbeeld.
 - Om goed zicht te krijgen in het energieverbruik van en de bereikte besparing bij openbare verlichting moeten we dit gaan monitoren. Op deze manier wordt ook inzichtelijk wat de opbrengst van energiezuinige verlichtingstechnieken is. Op dit moment wordt openbare verlichting eens in de drie jaar gemonitord, maar het is wenselijk om dit jaarlijks te doen. Dit gebeurt namelijk ook bij andere onderdelen van de organisatie, zoals energieverbruik van gemeentelijke gebouwen.

5.2 Consequenties

De besparingsdoelstelling van de Taskforce Verlichting en Duurzaamheidsagenda is in Nijmegen niet haalbaar. De reden is dat in Nijmegen al geruime tijd een energiezuinig regime werd gevolgd met het meerlampenprincipe (doven van één of meer lampen na 21:00). Er is vooral energiewinst

te behalen met Licht op Maat: het dimmen en doven van verlichting. Met ons huidige budget voor vervanging van armaturen kunnen we 0,2% per jaar energie besparen⁴.

- Traditionele openbare verlichting wordt niet meer aangebracht bij nieuwe ontwikkelingen.
- Door energiezuinigheid op te nemen bij de aanbestedingseisen van nieuwbouwontwikkelingen en reconstructies wordt na verloop van tijd volledig overgegaan op een energiezuinige manier van straatverlichting.
- Door duurzaam inkoop wordt na verloop van tijd volledig overgegaan op duurzame materialen.
- De inrichtingskosten en beheerskosten van laagenergetische verlichting zoals LED met dimmers kunnen hoger uitvallen dan bij traditionele openbare verlichting. Dit is een consequentie van de doelstellingen uit het coalitieakkoord en de kadernotitie klimaat.
- Energiezuinige openbare verlichting draagt bij aan de groene identiteit van Nijmegen.
- Door het energieverbruik te monitoren krijgen we inzicht in het energieverbruik van en de bereikte besparing bij openbare verlichting. Op deze manier wordt ook inzichtelijk wat de opbrengst van energiezuinige verlichtingstechnieken is.
- Het toepassen van LED verlichting met dimmer geeft per armatuur een energiebesparing die afhankelijk van locatie (hoofdwegen of wijk) ligt tussen 5% en 20%.

Bedrijven dimmen overmatig licht

Geplaatst op 24 februari 2011 door Nijmegen 1

Bedrijven en instanties in Nijmegen en Arnhem gaan de lichthinder in hun omgeving structureel aanpakken. Dit blijkt uit een inventarisatie die de Gelderse Milieufederatie, samen met lokale natuur- en milieugroepen, in die gemeenten heeft uitgevoerd.

Het aanpakken van overmatige verlichting vermindert lichthinder en levert energiebesparing op. Op de campus van de Radboud Universiteit hebben medewerkers en studenten in 2009 en 2010 tijdens de Nacht van de Nacht een inventarisatie uitgevoerd naar onnodige verlichting op de campus. Inmiddels is daar al menig lichtlekage opgespoord en verminderd.

De gemeente Nijmegen stelt binnenkort in de gemeenteraad een beleidsplan verlichting vast. Onlangs heeft wethouder Turgay Tankir, samen met milieuorganisaties en stichting De Verlichting, een 'avondschoon' in de Nijmeegse binnenstad gehouden. Hierbij zijn onderling tips en adviezen uitgewisseld

Radboud Universiteit beperkt overbodig licht

Nieuwsbrief Milieudefensie 3-3-11

Nijmegen kent goede voorbeelden van het aanpakken van overmatig nachtelijk licht. Op de Radboud Universiteit hebben medewerkers en studenten in 2009 tijdens de Nacht van de Nacht een inventarisatie uitgevoerd naar onnodige verlichting. Dit heeft geleid tot verschillende verbeterprojecten. Ook is met portiers overleg gevoerd over het doven van de verlichting tijdens hun laatste ronde. Uit de inventarisatie in 2010 bleek dat dit werkt: in het Erasmusgebouw brandde slechts op vier kamers nog licht en het Mercator 3-gebouw was zelfs geheel donker. In 2010 zijn weer nieuwe projecten bedacht. Zo wordt nagegaan of laat doorwerken overal even noodzakelijk is en of de verlichting rond gebouwen en op terreinen geschakeld kan worden op basis van tijdblokken. Ook zal er het komende jaar extra aandacht zijn voor communicatie over gedragsaspecten rond verlichting. Bij de volgende inventarisatie, oktober 2011, moet bij de Radboud Universiteit meer verlichting uit zijn.

⁴ Om 1,5% energie per jaar te kunnen besparen (streven Duurzaamheidsagenda) op basis van de huidige situatie (dus exclusief stadsuitbreiding) zou 1,5 miljoen euro extra moeten worden geïnvesteerd in energiezuinige armaturen.

6 Licht en de identiteit van de stad

Beeldkwaliteit

We hebben allemaal een beeld van onze leefomgeving: ons huis, de straat, de buurt en de stad waarin we wonen. Beeldkwaliteit is een verzamelnaam voor alles wat invloed uitoefent op hoe we de ruimte om ons heen ervaren. Structuur, identiteit en belevingswaarde zijn bepalend voor de beeldkwaliteit. Elke stad probeert haar unieke identiteit te profileren bij het aantrekken van bezoekers, bewoners en bedrijven.

De structuur van Nijmegen wordt bepaald door ruimtelijke dragers zoals de Waal, de spoorlijnen, de singels en uitvalswegen. Duidelijk herkenbare oriëntatiepunten zoals kruisingen, bruggen, pleinen en opvallende gebouwen vergroten de herkenbaarheid van de structuur, waardoor we ons goed kunnen oriënteren.

Identiteit is de herkenbare eigenheid van een gebied of een object. De identiteit kan bepaald worden door landschappelijke kenmerken en opvallende bebouwing. In Nijmegen zijn dat bijvoorbeeld de ligging aan de Waal, de hoogteverschillen in de stad, maar ook bouwwerken als de Sint Stevenskerk, Museum Het Valkhof en de Waalbrug. De identiteit van Nijmegen wordt voor een groot deel gevormd door haar rijke historische verleden.

Belevingswaarde heeft te maken met het aanzien en de zichtbare betekenis van een gebied of gebouw. Het gaat hierbij om zichtbare aspecten als vorm, materiaal, kleur, maat en groengebruik, maar ook om de functie, de geschiedenis of de culturele betekenis van een gebouw of omgeving.

Beeldkwaliteit en verlichting

De hiervoor omschreven aspecten van beeldkwaliteit gelden met name bij de dagsituatie, maar zeker zo belangrijk zijn de herkenbaarheid van de structuur, de identiteit en de belevingswaarde bij de avond- en nachtsituatie. Dit betekent dat hierbij licht én verlichting bepalend zijn voor de beeldkwaliteit van de stad.

De structuur van de stad wordt in het donker met name bepaald door verlichte structuurlijnen en aangelichte gebouwen en bijzondere objecten. De identiteit spreekt uit de selectie van verlichte bijzondere objecten (zoals (historische) bouwwerken, bomen en beeldende kunst), de bewegingen die verlichte lijnen maken in de stad maar ook de skyline van de stad in het donker. Deze elementen samen geven een indruk van de belevingswaarde van plekken in de stad. De eigen belevingswaarde is met name voelbaar op pleinen en in straten waar het verschil tussen functionele en sfeerverlichting het beeld bepaalt.

Momenteel ontbreekt een integraal Beeldkwaliteitsplan voor (openbare) verlichting. Er moet niet alleen een plan worden opgesteld om de stad 'leesbaar' te houden in het donker maar ook op het toepassen van masten en armaturen die het beeld overdag bepalen. Het plan moet tenminste uitspraken doen over:

- Het toepassen van verlichting en verlichtingsarmaturen (masten en lampen) langs beeldbepalende lijnen die de structuur van de stad bepalen zoals de belangrijkste wegen naar en door de stad.
- Het toepassen van verlichting en verlichtingsarmaturen (masten en lampen) in (bijzondere) gebieden die de belevingswaarde van een gebied bepalen zoals pleinen, parken, woon- en werkgebieden.
- Het aanlichten van beeldbepalende objecten die de identiteit en beleving van een plek bepalen zoals bijzondere gebouwen, kunstwerken en monumentale bomen.

Op basis van het Beeldkwaliteitsplan Verlichting kan er onderscheid gemaakt worden in gebieden met regulier “standaard” verlichting en gebieden die als “accent” aangeduid kunnen worden met bijzondere masten, armaturen en verlichting.

6.1 Maatregelen identiteit

Beleidsdoel: openbare verlichting moet bijdragen aan de identiteit van de stad.

Om het beleidsdoel ten aanzien van beeldkwaliteit en openbare verlichting zoals in § 2.3 is verwoord te bereiken, zijn de volgende maatregelen voorzien:

- De afdeling Stadsontwikkeling actualiseert de Uitwerkingsnota Beeldkwaliteit. Openbare Verlichting wordt hierin meegenomen.
- De afdeling Stadsontwikkeling stelt samen met Stadsbeheer een Beeldkwaliteitsplan Verlichting op ten aanzien van de beeldkwaliteit van de openbare verlichting (zowel tijdens de dag- en nachtsituatie). Belangrijke aspecten daarbij zijn:
 - beeldbepalende lijnen die de structuur van de stad bepalen
 - (bijzondere) gebieden die de belevingswaarde van een gebied bepalen
 - beeldbepalende objecten die de identiteit en beleving van een plek bepalen
 - verantwoord beheer en onderhoud, binnen de financiële kaders.
 Onderdeel van het Beeldkwaliteitsplan Verlichting worden ook de mast, het armatuur en de lichtkleur.
- Stichting de Verlichting (zie bijlage 2) en intern de afdeling Economische zaken en Stadsbeheer worden betrokken bij het opstellen van het Beeldkwaliteitsplan Verlichting, in het bijzonder voor de aanlichting van bijzondere elementen in de stad. De financiering van het beheer van deze projecten moet op voorhand geregeld zijn.
- De afdeling Stadsbeheer ontwikkelt samen met afdeling Stadsontwikkeling een materialenboek waar openbare verlichting een thema is. Dit is een document waarin het assortiment aan materialen/ inrichtingselementen voor de inrichting van de openbare ruimte zijn vastgelegd per deelgebied (in het kader van beeldkwaliteit én IBOR).
- Na realisatie wordt het beheer van de openbare verlichting overgedragen aan Afdeling Stadsbeheer en komen de beheerkosten in het bestaande beheerbudget openbare ruimte.

6.2 Consequenties

De identiteit van de stad ontstaat vanuit de samenwerking tussen beeldbepalende objecten en structuren die 's nachts ondersteund worden door verlichting. Verlichting is daarmee een belangrijke drager naast bebouwing en groen die primair de identiteit van de stad bepalen. Voor de hele stad moet een Beeldkwaliteitsplan voor verlichting worden opgesteld vanuit de invalshoek van beeldkwaliteit en beheer. Bij het plaatsen en vervangen van masten, armaturen en lampen moet op basis van dit Beeldkwaliteitsplan Verlichting voor de stad bepaald worden wat er wordt geplaatst.

- Een Beeldkwaliteitsplan Verlichting zal bijdragen aan de “leesbaarheid” van de stad 's nachts en het beeld van de stad overdag. Het zal binnen de financiële kaders de belevingswaarde van de stad, gebieden en objecten vergroten en het onderhoud van openbare verlichting vereenvoudigen.
- Realiseren van een herkenbare verlichtingsstructuur en accenten op bijzondere objecten.
- Afstemming met Stichting de Verlichting met duidelijke afspraken over beeld, beheer en kosten.
- Op basis van de locatie en de functie van lijnstructuren, gebieden en objecten wordt duidelijk of voor materialen voor openbare verlichting een “basisniveau” geldt, of dat het een maatwerkplek is waar een ruimere materialenkeuzevrijheid geldt.
- Een beeldkwaliteitsplan Verlichting zal op termijn bijdragen aan versoering van het materialenassortiment voor openbare verlichting. De keuzevrijheid voor openbaar verlichtingsmaterialen wordt vooral in gebieden waar een basisniveau geldt beperkt.

7 Financiële dekking

Het beheerbudget voor openbare verlichting is niet bestemd voor vervanging van openbare verlichting installaties of nieuwe installaties bij planexploitaties. De gemeente beheert alleen openbare verlichting op openbaar terrein. Het beheer van (object)verlichting op niet-openbaar terrein (zoals particulier terrein, achterpaden etc.) is geen taak van de gemeente.

Totaal OV budget	€ 2,3 miljoen/jr
Onderhoud OV	€ 1,2 miljoen/jr
Energie	€ 0,5 miljoen/jr
Extra vervanging kabelnet uit programma O.R.	€ 0,3 miljoen/jr
Extra voor Storingen ondergronds kabelnet	€ 0,2 miljoen/jr
Extra energiezuinige armaturen	€ 0,1 miljoen/jr
Budget Meerlicht	€ 40.000/jr

Het onderhoud van de openbare verlichting inclusief de energiekosten is begroot in het programma Openbare Ruimte. We bezuinigen niet op openbare verlichting. In 2011 geven we circa € 2,3 miljoen uit aan openbare verlichting. Dit budget is bestemd voor de energierekening, vervanging van lampen en armaturen bij storingen en vernieling, en integraal meeliften bij reconstructieprojecten. Het budget voorziet niet in vervanging van openbare verlichting of in nieuwe openbare verlichting bij planexploitaties.

Vanaf 2012 willen we € 300.000 per jaar extra uit het programma Openbare Ruimte vrijmaken voor vervanging van het kabelnet. In de perspectiefnota 2012⁵ is structureel €200.000/jaar opgenomen voor storingen ondergronds kabelnet. Daarnaast liften we zo mogelijk mee in nieuwbouw- en reconstructieprojecten om gelijktijdig het kabelnet te vervangen (integraal uitvoeringsprogramma 2011). Afhankelijk van de initiatiefnemer wordt dit bekostigd door:

- Bij planexploitaties wordt dit bekostigd uit het planexploitatiebudget.
- Bij projecten waarbij de algemene dienst initiatiefnemer is, bijvoorbeeld projecten geïnitieerd door programma Mobiliteit, programma Klimaat & Energie dan worden de kosten voor de OV-installatie (inclusief de kabels) bekostigd uit het programma Openbare Ruimte
- Bij rioolrenovatieprojecten worden de kosten voor het kabelnet bekostigd uit het programma Groen & Water.
- Bij externe projecten van kabel- en leidingbedrijven (o.a voor elektriciteit, drinkwater, gas, telefonie, TV en radio) waarbij wij meeliften met kabelvervanging, worden de kosten voor het openbare verlichting kabelnet bekostigd uit het budget openbare verlichting van het programma openbare ruimte.

Ondanks extra vrijgemaakt beheerbudget voor het vervangen van het kabelnet en ondanks maximaal meeliften met reconstructieprojecten en planexploitatieprojecten is dit niet toereikend om de beheerachterstanden op korte termijn weg te werken. We kunnen het verouderde kabelnet wel in ca 20 jaar vervangen. Storingen, uitval en klachten zullen voorlopig blijven bestaan en de onderhoudskosten ten gevolge van storingen blijven aanzienlijk.

Naast reeds gereserveerde budgetten ter hoogte van €100.000 per jaar voor vervanging van armaturen zetten we de komende tien jaar een bedrag van €100.000 extra per jaar in voor energiezuinige openbare verlichting. Dit bedrag is bij het Coalitieakkoord toegevoegd aan het budget openbare verlichting bij het programma Openbare Ruimte en ook verwerkt in de begroting.⁶ Nieuwe openbare verlichtingsinstallaties (inclusief kabelnet, armaturen, lampen,

⁵ Perspectiefnota is 19-4-11 door B&W vastgesteld; komt 29-6-11 in de Raad.

⁶ Van het beheerbudget OV van programma openbare ruimte. (€200.000 /jaar) dat beschikbaar is voor het vervangen van armaturen kunnen we op basis van de huidige prijzen 250 stuks LED lampen + dimmer vervangen en 460 stuks traditionele verlichting.

Financiële dekking

masten, diminstallaties, voedings- en schakelkasten) bij planexploitaties worden bekostigd uit het planexploitatiebudget.

Bij uitbreiding van de beheerstaken (areaaluitbreiding) zullen de financiële consequenties inzichtelijk gemaakt moeten worden met een beheerparagraaf.

Er is op voorhand geen beheerbudget beschikbaar voor uitbreiding van de installatie.

Het budget voor het project "meerlicht" bedroeg jaarlijks € 40.000 en kwam van het programma Openbare Ruimte, product openbare verlichting. Dit budget wordt vanaf 2012 ingezet voor het vervangen van masten en armaturen.

Bijlage 1

Wettelijke eisen

De Gemeente Nijmegen moet zich houden aan verschillende Nederlandse en Europese wetgeving voor het ontwerpen, onderhouden en laten functioneren van de straatverlichting.

Relevante Nederlandse en Europese wetgeving:

- Aansprakelijkheid voor letsel en schade welke door openbare verlichting is veroorzaakt (Burgerlijk wetboek Art. 6:174 BW en Art. 6:162 BW⁷), welke zich beperken tot verkeersveiligheid)
- het hebben van een eigen elektriciteitsnet (Elektriciteitsnet en de Wet informatievoorziening ondergrondse netwerken (WION)
- Aanbesteding van werkzaamheden openbare verlichting
- Arbo wetgeving

Richtlijnen en normen

Naast bovengenoemde wetgeving zijn er verschillende richtlijnen waar de gemeente Nijmegen in meer of mindere mate rekening dient te houden. Dit zijn o.a:

- het Politiekeurmerk Veilig Wonen, dit keurmerk wordt in Nijmegen niet toegepast tenzij het locatiespecifiek door de raad wordt opgelegd.
- Doelstellingen van de Taskforce Verlichting van het ministerie van V.R.O.M.
- De richtlijn NPR⁸ (praktijkrichtlijn) 13.201 van de Nederlandse Stichting voor Verlichtingskunde. Binnen deze richtlijn worden alle mogelijkheden aangewend om zo efficiënt mogelijk te verlichten. De openbare ruimte is hiertoe verdeeld in verschillende gebieden waarvoor per gebied specifieke verlichtingsrichtlijnen zijn geformuleerd.
- NEN 1010 en NEN 3140, normen voor veilig werken aan elektrotechnische installaties

Gemeentelijk kader

Het openbare verlichtingsbeleid voor de gemeente Nijmegen is gebaseerd op het volgende gemeentelijke beleid:

- Coalitie akkoord 2010-2014
- Kadernotitie Klimaat (vastgesteld door de raad op 23 januari 2008)
- Duurzaamheidsagenda 2011-2015
- Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen (Stadsbegroting 2011, vaststelling november '10)
- Duurzaam inkoopbeleid (Coalitieakkoord, Convenant, Raadsbesluit 25-11-08)
- Stadsbegroting 2011-2014
- IBOR beleid/gedifferentieerd beheer: beleidsnotitie nog op te stellen in 2011 op basis van coalitieakkoord, perspectiefnota en stadsbegroting.
- Beheerbewust ontwerp en ontwerpbeheer
- Werkboek beeldkwaliteit Nijmegen (2004)
- Handboek Inrichting Openbare Ruimte (maart 2009)

Coalitieakkoord 2010-2014

We geven als gemeente het goede voorbeeld en gaan voor een energiezuinige openbare verlichting. Naast reeds gereserveerde budgetten voor vervanging van armaturen zetten we de komende tien jaar een bedrag van €100.000 extra per jaar hiervoor in.

⁷ Deze wetsartikelen hebben alleen betrekking op het bevorderen van de verkeersveiligheid. De sociale veiligheid en de decoratieve aspecten van de openbare verlichting blijven hierbij, zolang zij geen invloed hebben op de verkeersveiligheid, buiten beschouwing.

⁸ De richtlijnen van de NPR stroken niet helemaal met de doelstelling van de gemeente Nijmegen om energiezuinig met licht om te gaan. Daarom zullen we deze richtlijn niet 100% toepassen.

We kopen duurzaam in en bij aanbestedingen en subsidieverstrekingen hanteren we duurzaamheidscriteria van Agentschap NL.

In de **Kadernotitie Klimaat** (vastgesteld door de gemeenteraad op 23 januari 2008) zijn de volgende aandachtspunten genoemd tav openbare verlichting⁹:

- Voor de openbare verlichting wordt volledig overgegaan op een *energiezuinige manier* van straatverlichting.
- *Licht op maat*: Daar waar dit mogelijk en waar dat voordeel oplevert en met in acht name van de sociale veiligheid, over te gaan op dynamische verlichting, waarbij het mogelijk is om de hoeveelheid licht aan te passen aan de verkeersintensiteit, de weersomstandigheden en de gebruiksdruk.
- *Cityburning*: ten aanzien van het aanstralen van gebouwen zou binnen 10 jaar overgegaan moeten worden op een zuinige manier van verlichting.
- *Energiezuinigheid als beheersvoorwaarde*

Duurzaamheidsagenda 2011-2015

De Duurzaamheidsagenda 2011-2015 is een actualisatie van de Kadernota Klimaat 2008-2011 en geeft de basis voor een nieuw gemeentebreed uitvoeringsprogramma. Een van de ambities is dat Nijmegen in 2015 een klimaatneutrale organisatie is met een doorkijk naar energieneutraliteit in de verdere toekomst. Dit houdt o.a. het realiseren van energiebesparing bij openbare verlichting (1,5% per jaar) in.

Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen

Openbare verlichting scoort in de ogen van de burgers goed. 85% is hier tevreden over. Het kabelnet onder de grond is een ander verhaal. Dit is voor 63% goed. De resterende 37% kan voor vervelende storingen zorgen. In 2011 komen we met een beleidsplan openbare verlichting, waarin we dit zullen meenemen.

Duurzaam inkoopbeleid

Gemeente Nijmegen hanteert een duurzaam inkoopbeleid (Raadsbesluit 25-11-08). In aanbestedingen dienen door AgentschapNL (voorheen SenterNovem) ontwikkelde duurzaamheidscriteria te worden gehanteerd.

Stadsbegroting 2011-2014

Doelstelling is om de openbare verlichting zodanig te onderhouden dat de tevredenheid van de Nijmegenaar over de openbare verlichting onveranderd hoog blijft. Een andere belangrijke doelstelling is het verlagen van het energieverbruik van het bestaande areaal openbare verlichting. Door de hoge leeftijd van het systeem valt hier nog veel milieuwinst te halen. Bij de aanleg van nieuwe verlichting wordt al zo veel mogelijk rekening gehouden met een laag energieverbruik.

Werkboek Beeldkwaliteit Nijmegen

De invloed van verlichting van terreinen en gebouwen op de omgeving is onderwerp van toetsing op basis van het Werkboek beeldkwaliteit. Criteria hierin zijn:

- Relatie tussen vorm, gebruik en constructie
- Relatie tussen bouwwerk en omgeving
- Betekenis van vorm in sociaal culturele context
- Evenwicht tussen helderheid en complexiteit
- Schaal en maatverhoudingen

⁹ Zuinige verkeerslichten zijn ook opgenomen in de Kadernotitie klimaat, dit valt echter niet onder het product openbare verlichting maar onder het product VRI's. Meer dan de helft van de verkeerslichten heeft momenteel LED verlichting.

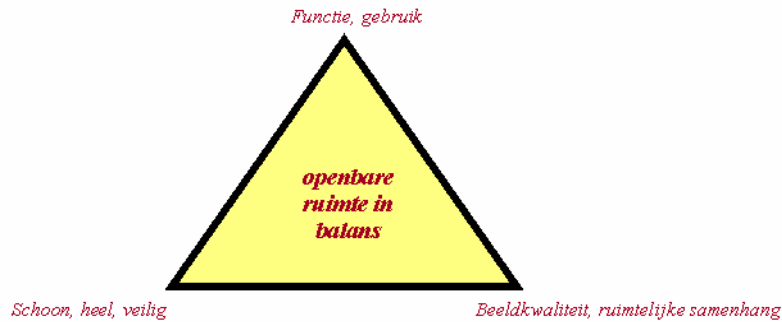
- Materiaal, textuur, kleur en licht

Handboek inrichting Openbare Ruimte en Werkboek Waalsprong

In het handboek inrichting openbare ruimte deel II zijn per gebiedstype aanbevelingen gedaan voor verlichtingsarmaturen die passen bij de stedenbouwkundige structuur, architectuur en beeldkwaliteit van het gebied. Deze aanbevelingen zijn geen hard kader.

Beheerbewust ontwerp en ontwerpbewust beheer

Ontwerp, uitvoering en beheer van de openbare ruimte goed op elkaar zijn afgestemd (Handboek Inrichting Openbare Ruimte).

Uit: Handboek inrichting openbare ruimte, gemeente Nijmegen

Bijlage 2

Stichting de Verlichting

Een groep Nijmeegse ondernemers heeft zich verenigd als Stichting de Verlichting. Deze stichting heeft als doel om verspreid over de stad artistieke lichtobjecten te realiseren ter promotie van de stad Nijmegen. Kwalitatief betere en energiezuinige integrale verlichting kan net als in Gent leiden tot aanzienlijke kosten- en energiebesparingen. Tegelijkertijd kan dit leiden tot een aanzienlijk aantrekkelijker binnenstad hetgeen weer resulteert in een economische stimulans. In de avonden aantoonbaar meer bezoekers en toeristen levert een levendig stadsbeeld op met hogere omzetten voor de ondernemers en daardoor ook hogere opbrengsten voor de gemeente Nijmegen.

In Nijmegen zijn door de stichting een aantal projecten uitgevoerd die een positieve bijdrage leveren aan ons cultuurhistorisch karakter, de identiteit en de herkenbaarheid van de stad. Voorbeeld zijn de aanlichting van de St. Stevenskerk, Electrabel, Keizer Karelplein en de dit jaar te realiseren aanstraalverlichting Lange Hezelstraat. De stichting en de gemeente delen de doelstelling dat (openbare) verlichting moet bijdragen aan de identiteit van de stad. Gemeente Nijmegen wil met Stichting de Verlichting afstemming zoeken ten aanzien van de openbare verlichting (gemeentelijke taak) en de objectverlichting (particulier of gemeentelijk initiatief). Openbare verlichting en objectverlichting kunnen elkaar beïnvloeden en we kunnen kennis en ervaring delen. Een belangrijk aandachtspunt bij de afstemming is dat de financiering bij aanlichtingsprojecten (zowel investering en beheer) op voorhand afgestemd wordt. De verlichtingsprojecten van Stichting de Verlichting zijn een voorbeeld voor andere externe partijen hoe objecten subtiel en artistiek met LED aangelicht kunnen worden zonder lichthinder en met een laag energieverbruik. Deze wijze van aanlichten past beter bij onze doelstelling dan de conventioneel geel verlichte elementen, die zorgen voor lichthinder en hoog energieverbruik.

Zo niet

Zo wel

PERSBERICHT

Datum Nummer 27 juni 2011 110627L persbericht

Telefoon (024) 329 2380
Piket (024) 329 2585
(buiten kantooruren)
E-mail persvoorlichting@nijmegen.nl

College presenteert verlichtingsbeleid voor de komende jaren

Het college van burgemeester en Wethouders heeft op 20 juni 2011 de beleidsnota Zicht op Nijmeegs Licht gepresenteerd. In deze nota liggen de uitgangspunten voor het beleid rond openbare verlichting voor de komende tien jaar vast. De nota wordt ter vaststelling aangeboden aan de gemeenteraad.

Het college wil dat de openbare verlichting de komende jaren een bijdrage gaat leveren aan vier beleidsdoelen:

- verkeersveiligheid en sociale veiligheid
- een onverminderd hoge tevredenheid van de Nijmeegse burger over de openbare verlichting
- het beperken van de invloed van openbare verlichting op natuur en milieu door minder energieverbruik en duurzamere inkoop
- het bijdragen aan de identiteit en herkenbaarheid van de stad.

In de nota "Zicht op Nijmeegs licht" worden hiervoor de kaders vastgelegd.

Om al deze doelen te bereiken werkt het college dit beleid de komende jaren nader uit in een uitwerkingsplan "Werken aan Nijmeegs licht". Hierin zal komen te staan waar met licht op maat gewerkt gaat worden en er wordt uitgewerkt hoe de verouderde delen van het ondergrondse kabelnet zo goed mogelijk vervangen gaan worden. Ook komt er een Beeldkwaliteitsplan Verlichting. Tenslotte wordt de Nijmeegse verlichting de komende jaren geleidelijk duurzamer gemaakt door gebruik te maken van LED-verlichting.

Voor het verlichtingsbeleid maakt het college de komende jaren extra geld vrij. In de perspectiefnota stelt het college voor 200.000 euro extra per jaar te reserveren voor het verhelpen van storingen in het ondergronds kabelnet. Daarnaast was in de stadsbegroting al besloten om 300.000 euro uit het onderhoudsbudget te reserveren voor vervanging van het kabelnet. Verder komt er 100.000 euro per jaar extra voor energiezuinige openbare verlichting. Het geld dat was gereserveerd voor het project "Meerlicht", jaarlijks 40.000 euro, wordt vanaf 2012 ingezet voor vervangen van masten en armaturen. In totaal is er voor openbare verlichting de komende jaren ongeveer 2,5 miljoen euro per jaar beschikbaar.

Wanneer de gemeenteraad instemt met de beleidsnota is er een duidelijk kader voor de openbare verlichting in de komende jaren, waarin aandacht is voor de balans tussen veiligheid, beeldkwaliteit, duurzaamheid, burgertevredenheid en kosten.